

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Fundusze
Europejskie
Program Regionalny

**Podręcznik dla LGD
w zakresie realizacji instrumentu RLKS
w województwie kujawsko-pomorskim**

wersja 1.0

Toruń, sierpień 2015 r.

Wykaz skrótów

EFMR – Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW - Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS – Europejski Fundusz Społeczny
EFSI – Europejski Fundusz Inwestycji Strategicznych
LGD – Lokalna Grupa Działania
LSR – Lokalna Strategia Rozwoju
MliR – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
MRiRW – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ORSG – Obszar Rozwoju Społeczno Gospodarczego
PO RYBY – Program Operacyjny „Rybnactwo i Morze”
Podręcznik – *Podręcznik dla LGD dotyczący realizacji instrumentu RLKS w województwie kujawsko-pomorskim*
PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność
Rozporządzenie nr 1303/2013 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006;
RPO WK-P – Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
SRW – *Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*
Strategia Europa 2020 - Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu
Ustawa RLKS – ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, (Dz.U. 2015 poz. 378)
ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Spis treści

Wykaz skrótów	2
Spis treści	3
Wprowadzenie	4
1 Podstawa prawna	5
2 Idea RLKS	6
3 Obszar terytorialny LGD w regionie	7
4 Cel zastosowania RLKS w województwie kujawsko-pomorskim	9
4.1 Realizacja strategii rozwoju województwa	9
4.2 Potrzeby i potencjały obszarów LGD w województwie kujawsko-pomorskim	10
4.3 Oczekiwane efekty realizacji RLKS w województwie kujawsko-pomorskim	11
5 Zaangażowanie EFRR, EFS, EFRROW i EFMR w realizację RLKS	16
6 Zagadnienia realizowane w ramach instrumentu RLKS	17
7 Funkcjonowanie i zadania LGD	19
7.1 Funkcjonowanie LGD	19
7.2 Zadania LGD	21
8 Warunki realizacji RLKS	22
8.1 Wsparcie przygotowawcze oraz kosztów bieżących i animacji	22
8.2 Lokalna Strategia Rozwoju	24
8.3 Lokalna Strategia Rozwoju a SRW, RPO WK-P, strategię ORSG/OSI/ZIT i programy rewitalizacji	24
8.4 Wybór LSR	26
8.5 System realizacji RLKS	29
9 Ramy finansowe LSR	30
Załącznik 1, Potrzeby i potencjały obszarów LGD w województwie kujawsko-pomorskim	35

Wprowadzenie

Podręcznik dla LGD w zakresie realizacji instrumentu RLKS w województwie kujawsko-pomorskim skierowany jest w szczególności do Lokalnych Grup Działania oraz innych podmiotów zaangażowanych w realizację instrumentu RLKS w województwie. Określa on ideę, warunki oraz zasady realizacji tego instrumentu. Ponadto prezentuje także efekty oczekiwane do osiągnięcia dla rozwoju województwa, dzięki zastosowaniu podejścia RLKS. Tym samym zadaniem *Podręcznika* jest pomoc zainteresowanym podmiotom dobrze i sprawnie przygotować się do realizacji instrumentu RLKS w województwie kujawsko-pomorskim, w perspektywie finansowej 2014-2020.

Dokument ten jest efektem prac przedstawicieli Lokalnych Grup Działania, Lokalnych Grup Rybackich oraz organizacji pozarządowych, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu oraz Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku, których celem było przygotowanie systemu realizacji RLKS w województwie w okresie programowania 2014-2020, uwzględniając w szczególności doświadczenia z realizacji podejścia LEADER w latach 2007-2013.

1 Podstawa prawna

Warunki realizacji RLKS regulują określone przepisy, które wspierają dodatkowo różne opracowania uszczegółowiające, które zaprezentowano poniżej. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że podstawowe przepisy w zakresie instrumentu RLKS to rozporządzenie nr 1303/2013, Umowa Partnerstwa 2014-2020, RPO WK-P, PROW, PO RYBY oraz ustawa o RLKS.

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 320, z późn. zm.)
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 289, z późn. zm.)
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 470, z późn. zm.)
4. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 487, z późn. zm.)
5. Umowa Partnerstwa 2014-2020 – dokument przyjęty przez Komisję Europejską w dniu 23 maja 2014 r. (dokument określający kierunki i priorytety dotyczące korzystania przez Polskę ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2014-2020)
6. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz. U. poz. 1146 z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378)
8. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 349)
9. Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
10. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
11. Program Operacyjny „Rybacko i Morze” na lata 2014-2020
12. Zasady realizacji instrumentu *Rozwój lokalny kierowany przez społeczność* w Polsce, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, kwiecień 2014
13. *Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020*. Materiał zredagowany w Departamencie Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie wyników prac Zespołu Roboczego ds.

Opracowania Zakresu Lokalnych Strategii Rozwoju przy Grupie tematycznej ds. Podejścia Leader, Wydanie II uzupełnione i zaktualizowane, Warszawa 2015

W niniejszym *Podręczniku RLKS* podjęto natomiast próbę zgromadzenia i uporządkowania najważniejszych przepisów i uregulowań w zakresie instrumentu RLKS wraz z uwzględnieniem zasad jego realizacji na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego.

2 Idea RLKS

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS, ang. *Community-led local development – CLLD*) stanowi jeden z nowych instrumentów realizacji podejścia terytorialnego w polityce rozwoju, który został zaproponowany przez Komisję Europejską na nowy okres finansowy 2014-2020.

RLKS jest narzędziem służącym włączeniu obywateli na szczeblu lokalnym w inicjowanie i realizację działań na rzecz rozwoju lokalnego. Tak więc rozwój ten ma być inicjowany w sposób oddolny. Działania mają być realizowane przez lokalne grupy działania (LGD) na obszarze objętym lokalnymi strategiami rozwoju (LSR) i na ich podstawie.

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność bazuje na stosowanym w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej podejściu LEADER. Przejmuje rozwiązania realizowane w poprzedniej perspektywie finansowej, umożliwiając rozwiązywanie problemów konkretnych obszarów z uwzględnieniem ich specyfiki historycznej, przyrodniczej i kulturowej. Z tą jednak różnicą, że w nowej perspektywie finansowej podejście RLKS może być realizowane nie tylko na obszarach wiejskich, ale także na obszarach miejskich. Rozszerzył się także wachlarz funduszy europejskich, które będą finansowały LSR.

Unia Europejska zaproponowała podejście RLKS w perspektywie finansowej 2014-2020, opierając się na dotychczasowych, pozytywnych doświadczeniach i efektach tego mechanizmu. Okazało się, że zwiększenie udziału społeczności lokalnej w programowaniu i zarządzaniu rozwojem danego obszaru, przyczynia się do poprawy spójności społecznej i terytorialnej, a więc do realizacji celów *Strategii Europa 2020*. Współpraca oraz wspólne definiowanie potrzeb, problemów i propozycji ich rozwiązań prowadzi do spójnego i zrównoważonego rozwoju danego obszaru poprzez lepszą mobilizację potencjału na szczeblu lokalnym. A co jest bardzo istotne – przyczynia się do budowania kapitału społecznego tj. zwiększenia partycypacji społecznej oraz szeroko rozumianej aktywności obywatelskiej.

3 Obszar terytorialny LGD w regionie

Instrument RLKS w województwie kujawsko-pomorskim realizowany będzie zarówno na obszarach wiejskich jak i miejskich, zgodnie z następującym podziałem terytorialnym w odniesieniu do programów:

- PROW – obszary wiejskie (tj. obszar całego województwa z wyłączeniem obszaru miast o liczbie mieszkańców większej niż 20 tys.),
- PO RYBY – obszary rybackie,
- RPO WK-P – obszary wiejskie i miasta do 20 tys. mieszkańców oraz miasta powyżej 20 tys. mieszkańców.

Tak więc będą możliwe do utworzenia dwa rodzaje LGD:

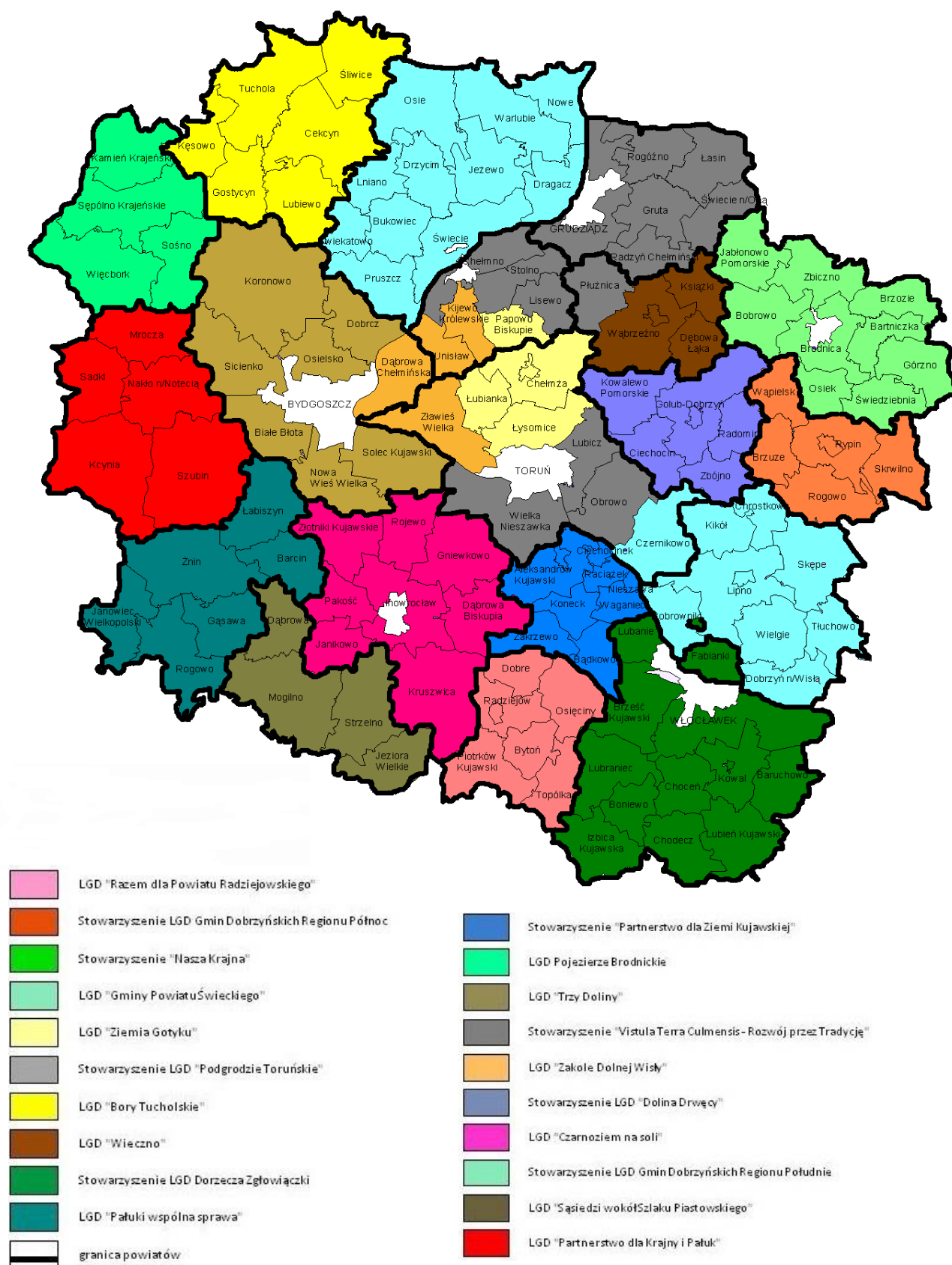
1. LGD wiejskie:
 - obejmujące obszary wiejskie i rybackie oraz miasta do 20 tys. mieszkańców,
 - liczba ludności objęta LSR powinna wynosić minimum 30 tys., a maksimum 150 tys. mieszkańców,
 - obszar realizacji LSR musi obejmować co najmniej dwie gminy.
2. LGD miejskie:
 - w miastach z liczbą mieszkańców powyżej 20 tys.,
 - liczba ludności może wynosić maksimum 150 tys. mieszkańców.
 - na obszarze miasta pow. 150 tys. mieszkańców można utworzyć 1 LGD.

Liczbę mieszkańców ustala się wg. stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.

Podstawą realizacji RLKS jest zasada: 1 LGD – 1 obszar – 1 LSR.

Oznacza to, że realizacją instrumentu RLKS może zostać objęty cały obszar województwa kujawsko-pomorskiego. Należy przy tym pamiętać, że obszar realizacji LSR powinien być spójny przestrzennie (w przypadku LGD miejskich będzie on określany również poprzez podejście problemowe) oraz posiadać wystarczająco duży potencjał absorpcji środków przy jednoczesnym zachowaniu swojego lokalnego charakteru.

Ryc. 1 LGD w województwie kujawsko-pomorskim w perspektywie finansowej 2014-2020

Źródło: opracowanie własne

4 Cel zastosowania RLKS w województwie kujawsko-pomorskim

4.1 Realizacja strategii rozwoju województwa

W świetle *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym stanowi jedno z ważniejszych zamierzeń polityki rozwoju województwa. Wskazują na to przyjęte priorytety: nowoczesne społeczeństwo oraz modernizacja przestrzeni wsi i miast. Tym samym założono wspieranie działań na rzecz rozwoju społecznego (rozbudzania aktywności obywatelskiej i społecznej, chęci do współpracy, prowadzenia działań edukacyjnych, zachęcania do szerokiego otwarcia na świat) oraz dążeń do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich i miast.

Przyjęcie takiego podejścia było podyktowane stwierdzonymi problemami społeczno-gospodarczymi jak np. trwale wysoki poziom bezrobocia, słabo rozwinięta przedsiębiorczość, jeden z najniższych w kraju i obiektywnie bardzo niski poziom kapitału ludzkiego i społecznego oraz niekorzystne zmiany demograficzne jak depopulacja oraz starzenie się społeczeństwa.¹

Samorząd województwa wspierać więc będzie te działania partnerów społeczno – gospodarczych, które pozwolą na osiągnięcie przynajmniej jednego ze wskazanych poniżej efektów:

1. ożywienie gospodarcze w województwie kujawsko-pomorskim,
2. ożywienie społeczne na terenie województwa kujawsko-pomorskiego,
3. spadek poziomu bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim,
4. zlikwidowanie lub zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego w województwie kujawsko-pomorskim (związanego m.in. z oddaleniem od rynku pracy, degradacją obszarów, niewystarczającym dostępem do dobrej jakości, niedrogich usług społecznych).

Oczekiwane rezultaty wspieranych działań w postaci realizacji wskaźników określonych w SRW i RPO WK-P zostały zaprezentowane w podrozdziale 4.3.

Dla realizacji ustaleń SRW wybrane zostały różne instrumenty polityki regionalnej, wśród których są: polityka terytorialna, której zadaniem jest optymalne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów określonych terytoriów na rzecz rozwoju oraz RPO WK-P, zapewniające finansowanie planowanych działań.

Realizując ideę podejścia terytorialnego, przeanalizowano powiązania funkcjonalno-przestrzenne w ramach województwa i w efekcie określono cztery poziomy realizacji polityki terytorialnej (cztery typy obszarów), którym zaproponowano zadania odpowiadające ich specyfice:

- poziom wojewódzki – obejmuje miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie (ZIT wojewódzki);
- poziom regionalny i subregionalny – obejmujący miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z obszarami powiązаныmi z nimi funkcjonalnie (OSI miast regionalnych/subregionalnych);

¹ Źródło: SRW

- poziom ponadlokalny (powiatowym) – obejmujący obszar powiatu ziemskiego (Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego);
- poziom lokalny – w ramach realizacji idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Szczegółowe zasady realizacji polityki terytorialnej w województwie określają *Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*, przyjęte przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego.²

Osiągnięcie wspomnianych wyżej efektów będzie możliwe dzięki podjęciu działań oddolnych, inicjowanych i realizowanych przez lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych i mieszkańców danego obszaru, przy aktywnym współudziale samorządów lokalnych. Zakłada się, że uruchomienie lokalnych inicjatyw oraz aktywizacja społeczna poprawią poziom potencjału społecznego województwa, co przyczyni się do rozwoju gospodarczego.

Dla realizacji działań na poziomie lokalnym w województwie kujawsko-pomorskim wybrano instrument RLKS, który jednak nie może zastępować działań władz lokalnych, lecz w odpowiedni sposób je uzupełniać.

Należy przyjąć, że określone efekty realizacji przedsięwzięć w ramach RLKS, zgodnie z zasadami realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, będą widoczne wraz z końcem okresu programowania. Jednakże zakłada się, że kompleksowe efekty widoczne będą dopiero w perspektywie długoterminowej.

4.2 Potrzeby i potencjały obszarów LGD w województwie kujawsko-pomorskim

Zgodnie z deklaracjami samorządów na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 funkcjonować będzie (ryc.1) :

- 11 LDG-ów tożsamyh z granicami administracyjnymi powiatów ziemskich;
- 2 LGD-y tożsame z granicami powiatów ziemskich z wyłączeniem miasta powiatowego (Inowrocław, Brodnica);
- 7 LGD-ów stanowiących połączenie gmin poza granicami administracyjnymi powiatów;
- 6 LGD-ów tożsamyh z granicami administracyjnymi miast lub ich wydzielonych części.

Realizacja SRW jak i zastosowane podejście terytorialne wymagają uwzględnienia potrzeb oraz wykorzystania potencjałów lokalnych społeczności i ich terytoriów. W związku z czym przygotowano charakterystyki tych obszarów, na których będą działały LGD – załącznik 1 *Podręcznika*. Opisów tych dokonano z wykorzystaniem grup zagadnień, wynikających z zakresu tematycznego określonego dla RLKS przez UE, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju oraz samorząd województwa. Na ww. charakterystykę składają się:

- uwarunkowania przyrodniczo-kulturowe i społeczno-gospodarcze wraz z położeniem administracyjnym wskazujące potencjał obszaru i jego problemy;

² Uchwała Nr 5/134/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 4 lutego 2015 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia „Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014–2020”

- obraz statystyczny, w którym przedstawiono: stan rozwoju społeczno-gospodarczego w kontekście województwa lub/i jednostek podobnych ze względu na liczbę ludności za pomocą wskaźników i wartości; dynamikę zmian zachodzących procesów społeczno-gospodarczych za pomocą wykresów; zróżnicowanie wewnątrz obszarów za pomocą kartogramów i wykresów.

Jednocześnie ze względu na różnorodny poziom dostępu danych statystycznych zastosowano dwa sposoby opisu obszarów³:

- dla obszarów będących administracyjnie powiatami ziemskimi lub grodzkimi – zakres danych statystycznych możliwych do pozyskania był najpełniejszy i dlatego opis jest najbardziej szczegółowy i obejmuje więcej zagadnień z zakresu rynku pracy i bezrobocia;
- dla obszarów niestanowiących administracyjnie powiatów - zakres danych możliwych do pozyskania był zdecydowanie uboższy i dlatego w opisie w mniej szczegółowy sposób potraktowano zagadnienia bezrobocia i rynku pracy. Dodatkowo dla obszarów stanowiących miasta, w celu uzyskania trafniejszego obrazu statystycznego, zagregowane dane i wskaźniki porównano do średniej wybranych miast w kraju o zbliżonej liczbie ludności.

Charakterystyka przedstawiona w załączniku 1 *Podręcznika* będzie wykorzystywana przy ocenie LSR, pod kątem badania celowości zaproponowanej interwencji.

4.3 Oczekiwane efekty realizacji RLKS w województwie kujawsko-pomorskim

Zgodnie z informacjami zawartymi w podrozdziale 4.1, zastosowanie instrumentu RLKS w województwie kujawsko-pomorskim ma realizować SRW i RPO WK-P, a tym samym doprowadzić do osiągnięcia oczekiwanych efektów dla województwa kujawsko-pomorskiego. Miarą tych rezultatów będą korzystne zmiany wskaźników SRW i RPO WK-P.

Wobec powyższego, konstruując LSR należy posługiwać się wskaźnikami przedstawionymi w niniejszym rozdziale, w zakresie wszystkich tych zagadnień, dla których monitorowania wskaźniki te są właściwe. **Należy mieć na względzie, że na ocenę LSR istotny wpływ będzie miała odpowiedź na pytanie: w jakim stopniu LSR będzie pomagała osiągnąć efekty**

³ Wykorzystane dane pochodzą z następujących instytucji: Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Lokalnych), Powiatowy Urząd Pracy w Toruniu., Wojewódzki Konserwator Zabytków, Kujawsko-Pomorska Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Państwowa Komisja Wyborcza.

W opracowaniu wykorzystano ponadto informacje zawarte w załączniku do Uchwały nr 43/1605/13 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 października 2013r. „Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020” oraz w następujących dokumentach: „Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce”, MliR, Warszawa 2014r.; „Syntetyczna informacja na temat historii delimitacji procesów urbanizacyjnych w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego” KPBPPiR we Włocławku, Bydgoszcz 2015r.; „Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego”, KPBPPiR we Włocławku, Włocławek 2015r.; „Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych Włocławka, Grudziądza i Inowrocławia”, CBM UAM w Poznaniu, Poznań 2013r.

stanowiące cele rozwojowe wskazane przez samorząd województwa (określone w podrozdziale 4.1).

Nie wyklucza to wprowadzenia innych wskaźników, które będą zasadne dla monitorowania osiągniętych efektów LSR, w tym także takich, które wskażą pozytywny wpływ zaplanowanych działań podejmowanych w ramach LSR na realizację założeń SRW. Jednak nawet w takim przypadku, jeśli jest to możliwe, powinny być używane wskaźniki powszechnie dostępne i stosowane w praktyce analizowania sytuacji społeczno – gospodarczej. Jeśli natomiast niezbędne jest stworzenie zindywidualizowanego wskaźnika (co powinno być traktowane jako sytuacja ostateczna i wyjątkowa), należy go sformułować w sposób jednoznaczny z zaleceniem oparcia na danych dostępnych i porównywalnych zarówno w ujęciu dynamicznym (możliwość porównania dla różnych okresów), jak i terytorialnym (możliwość porównania dla różnych obszarów).

W zaprezentowanym katalogu wskaźników określa się dwa poziomy, a mianowicie: stosunkowo szczegółowe wskaźniki powiązane metodologicznie oraz merytorycznie z RPO WK-P oraz stosunkowo ogólne wskaźniki powiązane metodologicznie oraz merytorycznie z SRW. Konstruując LSR należy odnieść się do obydwu poziomów, to znaczy dokonać wyboru zarówno wskaźników SRW jak i RPO WK-P⁴.

Lista wskaźników do wyboru, służących monitorowaniu wpływu LSR na realizację RPO

WK-P

Oś priorytetowa 7. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Wskaźniki obligatoryjne:

- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie
- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje
- Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach

Pozostałe wskaźniki:

- Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach
- Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów
- Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (EPC)
- Liczba nowych produktów/usług wprowadzonych w przedsiębiorstwie
- Liczba udoskonalonych produktów/usług wprowadzonych w przedsiębiorstwie
- Liczba nowych przedsiębiorstw powstałych przy wsparciu instytucji otoczenia biznesu
- Liczba przedsiębiorstw korzystających z usług (nowych i/lub ulepszonych) świadczonych przez inkubatory przedsiębiorczości
- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją
- Długość przebudowanych dróg gminnych
- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe
- Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie ekoinnowacji
- Liczba usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez inkubatory przedsiębiorczości
- Liczba wspartych inkubatorów przedsiębiorczości

⁴ Wybór wskaźników RPO WK-P nie będzie obowiązywał w sytuacji, gdy LSR nie będzie finansowana z RPO WK-P.

Oś priorytetowa 11. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Wskaźniki obligatoryjne:

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)

Pozostałe wskaźniki:

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie

Dodatkowe wskaźniki w ramach RPO:

- Wskaźnik ożywienia społeczno-gospodarczego poza obszarami miejskimi
- Liczba nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności
- Liczba osób korzystających z nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności
- Liczba osób korzystających z zaadaptowanych podstawowych usług
- (1)Liczba wspartych (*w wyniku działań podjętych w ramach realizacji LSR) miejsc świadczenia usług społecznych
- Liczba osób korzystających z nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności
- Liczba wspartych podmiotów leczniczych
- Liczba ulepszonych usług zdrowotnych w wyniku realizacji projektu
- Liczba osób korzystających z zaadaptowanych podstawowych usług
- Liczba osób korzystających z zakupionej aparatury medycznej
- Średni czas oczekiwania na świadczone usługi zdrowotne
- Liczba osób korzystających ze wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej;
- Liczba osób korzystających z wybudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznozawodowej;
- Liczba osób korzystających z przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznozawodowej;
- Liczba osób korzystających ze wspartych obiektów przeznaczonych na mieszkania socjalne, wspomagane, chronione;
- (1)Liczba wspartych obiektów opieki nad dziećmi do 3 roku życia
- Liczba osób korzystających ze wspartych obiektów opieki nad dziećmi do 3 roku życia
- (1)Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących (*w wyniku działań podjętych w ramach realizacji LSR) (łącznie z pracującymi na własny rachunek) w nowotworzonych lub wspartych podmiotach ekonomii społecznej
- Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych
- Liczba porozumień zawartych w ramach sieciowania (*w sektorze ekonomii społecznej)
- (1)Liczba osób zamieszkujących na obszarach poddanych rewitalizacji
- (1)Liczba miejsc pracy utworzonych na obszarach poddanych rewitalizacji

Uwagi:

(1) – wskaźniki nie występujące w identycznym sformułowaniu w RPO WKP ale bezpośrednio nawiązujące do wskaźników RPO

Dla interpretacji znaczenia i zakresu poszczególnych wskaźników pomocne są:

- Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
- Załącznik nr 2 do SZOOP
- Metodologia szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych do realizacji w zakresie EFRR w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014 -2020
- Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych 2014-2020 - katalog definicji dla Celów Tematycznych finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności oraz dla pomocy technicznej

Lista wskaźników do wyboru, służących monitorowaniu wpływu LSR na realizację celów

SRW⁵

- Liczba pracujących ogółem
- Pracujący w sekcji "Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo"
- Pracujący w sekcji "Przetwórstwo przemysłowe "
- Pracujący w sekcji "Handel; naprawa pojazdów samochodowych"
- Pracujący w sekcji "Transport i gospodarka magazynowa"
- Pracujący w sekcji "Zakwaterowanie i gastronomia"
- Pracujący w sekcji "Opieka zdrowotna i pomoc społeczna"
- Pracujący w sekcji "Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją"
- Pracujący w sekcji "Pozostała działalność usługowa"
- Udział pracujących w sekcji przemysł i budownictwo w ogólnej liczbie pracujących
- Udział pracujących w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
- Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców
- Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON ogółem
- Liczba nowoutworzonych miejsc pracy
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcji "Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo"
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcji "Przetwórstwo przemysłowe"
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcji "Handel; naprawa pojazdów samochodowych"
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcji "Transport i gospodarka magazynowa"
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcji "Zakwaterowanie i gastronomia"
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcji "Opieka zdrowotna i pomoc społeczna"
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcji "Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją"
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcji "Pozostała działalność usługowa"
- Przyrost miejsc pracy
- Współczynnik aktywności zawodowej
- Wskaźnik zatrudnienia
- Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-24 lata
- Wskaźnik zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia
- Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata
- Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata
- Udział kobiet powracających do pracy po urodzeniu dziecka
- Udział bezrobotnych w wieku 25-34 w ludności w tym wieku

⁵ Dla interpretacji znaczenia i zakresu poszczególnych wskaźników pomocne są definicje pojęć występujących w BDL (http://stat.gov.pl/bdl/app/slow_pojem_pojem_lista)

- Udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w ogólnej liczbie bezrobotnych
- Udział bezrobotnych zarejestrowanych w wieku 55 lat i więcej w ogólnej liczbie bezrobotnych
- Udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych
- Udział bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej w liczbie ludności w wieku produkcyjnym 55 lat i więcej
- Udział osób bezrobotnych długotrwale zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym Wskaźnik liczby kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka na 10 000 mk
- Wskaźnik zagrożenia ubóstwem trwałym
- Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych
- Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej
- Udział organizacji pozarządowych (podmiotów NGO) w liczbie krajowej
- Liczba organizacji działających na rzecz rozwoju lokalnego w wymiarze społecznym i ekonomicznym prowadzących działania na rzecz beneficjentów z zakresu: wypoczynku i organizacji czasu wolnego, pracy terapeutycznej, doradztwa i pośrednictwa specjalistycznego, nauczania, szkoleń i kursów
- Uczestnicy imprez organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice
- Odsetek uczestników imprez organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice zlokalizowanych na wsiach

5 Zaangażowanie EFRR, EFS, EFRROW i EFMR w realizację RLKS

Zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniach unijnych, Umowie Partnerstwa 2014-2020 i ustawie RLKS, instrument RLKS w województwie kujawsko-pomorskim realizowany będzie w formule bezpośredniej, polegającej na możliwości realizacji wielofunduszowych LSR, finansowanych w ramach trzech programów:

- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, w zakresie finansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w zakresie finansowanym z Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Programu Operacyjnego „Rybnactwo i Morze”, w zakresie finansowanym z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.

Należy przy tym zaznaczyć, że PROW i PO RYBY są programami obligatoryjnymi dla realizacji instrumentu RLKS, natomiast w ramach RPO WK-P instrument ten będzie realizowany zgodnie z decyzją Zarządu Województwa dotyczącą kierunków i sposobu realizacji polityki rozwoju regionalnego na lata 2014-2020.

W ramach RPO WK-P działania, w zależności od terytorium którego dotyczą, finansowane będą z następujących funduszy:

- obszary wiejskie oraz miasta do 20 tys. mieszkańców (w założeniu pełniące rolę centrów społeczno-gospodarczych na danym terenie) – na tych obszarach realizowana będzie interwencja zarówno EFRR, jak i EFS. Wspierane będą w szczególności działania z zakresu rozwoju małej przedsiębiorczości lokalnej, rewitalizacji zdegradowanych miejscowości wiejskich oraz zwiększenia aktywności społeczno-zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- miasta powyżej 20 tys. mieszkańców – realizowana będzie tu wyłącznie interwencja EFS polegająca na wspieraniu działań, związanych ze zwiększeniem aktywności społeczno-zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ramach PROW działania realizowane będą:

- na obszarach wiejskich (tj. na obszarze całego województwa z wyłączeniem obszaru miast o liczbie mieszkańców większej niż 20 tys.) – interwencja EFRROW, poprzez działanie LEADER.

W ramach PO RYBY działania realizowane będą:

- na obszarach rybackich – interwencja EFMR.

Działania realizowane w ramach RLKS, będą mogły być finansowane z EFMR na obszarach zależnych od rybactwa. Obszary te powinny być spójne geograficznie (tzn. obejmują graniczące ze sobą gminy) oraz powinny charakteryzować się dużym wpływem sektora rybołówstwa na lokalną gospodarkę (obszary nadmorskie). Ponadto obszar zależny od rybactwa objęty LSR powinien obejmować więcej niż jedną gminę oraz być zamieszkiwany przez co najmniej 30 tys. mieszkańców i nie więcej niż 150 tys. mieszkańców. Obszary objęte wsparciem z EFMR zostaną wybrane w tym samym procesie, w którym dokonana zostanie ocena LGD i przygotowanych przez nie strategii. Wyboru takiego dokona właściwy organ desygnowany w oparciu o kryteria określone w krajowych przepisach.

6 Zagadnienia realizowane w ramach instrumentu RLKS

Zakres tematyczny, który możliwy będzie do realizacji poprzez instrument RLKS wynika z zapisów RPO WK-P, PROW oraz PO RYBY.

W przypadku RPO WK-P instrument RLKS realizowany będzie w ramach dwóch osi priorytetowych:

- oś priorytetowa 7. *Rozwój lokalny kierowany przez społeczność*, finansowana z EFRR, skierowana jest wyłącznie dla LGD „wiejskich” (alokacja na tą oś wynosi 39 768 991 euro. Maksymalny poziom dofinansowania projektów wynosi 95%):
 - PI 9d Inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność,
- oś priorytetowa 11. *Rozwój lokalny kierowany przez społeczność*, finansowana z EFS, do której dostęp będą miały zarówno LGD „wiejskie” oraz „miejskie” (alokacja na tą oś wynosi 36 254 560 euro. Maksymalny poziom dofinansowania projektów wynosi 95%):
 - PI 9vi Strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność – priorytet inwestycyjny dotyczący zakresu interwencji EFS (oś priorytetowa 11).

Są to priorytety inwestycyjne przeznaczone wyłącznie do realizacji poprzez instrument RLKS.

W ramach osi 11 możliwa będzie realizacja następujących działań:

1. Działania na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w zakresie wdrożenia rozwiązań z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym takich jak:
 - kluby samopomocy (w tym z programem rówieśniczym obejmujące m.in.: rówieśnicze doradztwo, edukację, liderowanie, coaching rówieśniczy);
 - świetlice środowiskowe (w tym z programem socjoterapeutycznym, programem rówieśniczym obejmujące m.in.: rówieśnicze doradztwo, edukację, liderowanie, coaching rówieśniczy);
 - kluby młodzieżowe (w tym z programem rówieśniczym obejmujące m.in.: rówieśnicze doradztwo, edukację, liderowanie, coaching rówieśniczy);
 - kluby pracy;
 - aktywizacja społeczno-zawodowa (w tym szkolenia i podnoszące kompetencje i/lub dające nowe umiejętności zawodowe i społeczne);
 - i inne z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym.
2. Działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej z wykorzystaniem m.in.:
 - usług wzajemnościowych, samopomocowych;
 - lidera lub animatora aktywności lokalnej oraz obywatelskiej;
 - i inne rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej.
3. Działania wspierające rozwój gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej, w tym: działania animacyjne, budowa i rozwój lokalnych partnerstw publiczno-społecznych na rzecz tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw społecznych i inne wspierające rozwój gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej.
4. Wsparcie przygotowawcze w przypadku LGD w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców.
5. Bieżąca działalność związana z realizacją strategii oraz działania animacyjne dotyczące LSR w przypadku LGD w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców.
6. Bieżąca działalność związana z realizacją strategii oraz działania animacyjne dotyczące LSR, w których funduszem wiodącym będzie EFS.

Określenie w LSR przedsięwzięć, które finansowane będą w ramach RPO WK-P powinno się ograniczać do przedstawionych powyżej działań.

Podejście LEADER, będące instrumentem RLKS w ramach EFRROW będzie realizować następujące cele szczegółowe w zakresie rozwoju obszarów wiejskich:

- cel szczegółowy 6B „wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich” w ramach priorytetu 6 „wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich”
oraz
- cel szczegółowy 3A „poprawa konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie

- wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy i organizacje producentów oraz organizacje międzybranżowe”;
- cel szczegółowy 6A „ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy”;
 - cel szczegółowy 6C „zwiększanie dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) na obszarach wiejskich oraz podnoszenie poziomu korzystania z nich i poprawianie ich jakości”.

7 Funkcjonowanie i zadania LGD

7.1 Funkcjonowanie LGD

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność będzie realizowany poprzez powołanie na określonym terytorium lokalnej grupy działania. W jej skład wejdą przedstawiciele trzech sektorów:

- władz publicznych,
- lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych,
- mieszkańców.

Zasadą jest, że w momencie wyboru LSR członkiem danej LGD lub podmiotem deklaruującym współpracę powinna być gmina, na obszarze której realizowana będzie dana LSR. Gmina/miasto może być partnerem tylko w LGD realizującym LSR na obszarze tej gminy/miasta.

Ponadto w celu efektywnego realizowania celu RLKS zaleca się szerokie zaangażowanie w realizację tego instrumentu również sektora gospodarczego i społecznego. Na poziomie podejmowania decyzji ani władze publiczne – określone zgodnie z przepisami krajowymi – ani żadna z grup interesu nie może posiadać więcej niż 49% praw głosu. Reprezentatywność poszczególnych sektorów w składzie organu decyzyjnego LGD będzie oceniana podczas wyboru LSR.

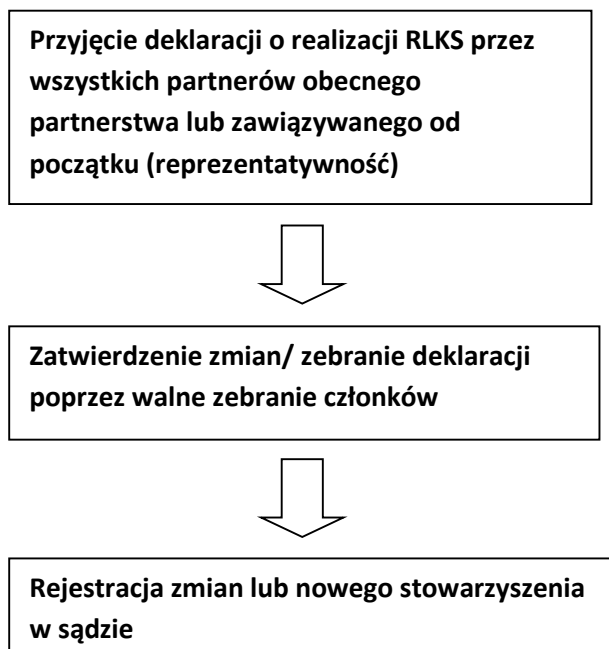
LGD w perspektywie finansowej 2014-2020 zobowiązane są działać jako stowarzyszenie posiadające osobowość prawną (art. 4 ustawy RLKS).⁶

LGD funkcjonujące, jako stowarzyszenia posiadające osobowość prawną, które zostały wybrane do realizacji LSR w okresie 2007-2013, jeżeli spełnią kryteria dostępu oraz przygotują nową LSR, która zostanie wybrana przez specjalnie powołaną przez zarząd województwa komisję, mogą kontynuować realizację LSR w okresie 2014-2020. Uchwały gmin z lat 2007-2013 o przystąpieniu do danej LGD będą wymagały aktualizacji. Będzie więc wymagane podjęcie uchwały o przystąpieniu gminy do LGD korzystającej ze środków unijnych w perspektywie 2014-2020. Wymagane będą również nowe deklaracje o przystąpieniu do LGD w odniesieniu do pozostałych partnerów.

⁶ Należy przy tym zaznaczyć, że na etapie składania wniosku w konkursie na wsparcie przygotowawcze nie ma obowiązku posiadania statusu stowarzyszenia. Obowiązek ten będzie zaś wymagany w momencie składania wniosku w konkursie na wybór LSR.

Jeśli zapadnie na terenie obecnie funkcjonującej LGD decyzja o utworzeniu nowej, wówczas wymogiem formalnym dotyczącym obszarowości LGD, oprócz powołania partnerstwa, są deklaracje partnerów o przystąpieniu do LGD.

Ryc. 2 Opis zawiązywania partnerstwa w formie stowarzyszenia – schemat

Źródło: opracowanie własne

Siedziba LGD znajduje się w województwie, którego obszar jest objęty LSR.

Do tworzenia i działania LGD stosuje się przepisy o stowarzyszeniach, z tym że:

- 1) członkami zwyczajnymi LGD mogą być osoby fizyczne i osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województw;
- 2) nadzór nad LGD sprawuje marszałek województwa;
- 3) LGD, w zakresie określonym w jej statucie, może prowadzić działalność gospodarczą służącą realizacji LSR;
- 4) LGD, oprócz walnego zebrania członków, zarządu i organu kontroli wewnętrznej, jest obowiązana posiadać radę, do której właściwości należy⁷:
 - wybór projektów w rozumieniu art. 2 pkt. 9 rozporządzenia nr 1303/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17.12.2013 r., które mają być realizowane w ramach LSR opracowanej przez LGD;
 - ustalenie kwoty wsparcia.

Rada jest wybierana przez walne zebranie członków LGD lub przez zebranie delegatów LGD, spośród członków tego zebrania. W skład rady wchodzi przedstawiciele władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców. Członek rady nie może

⁷ Chyba, że w statucie LGD przewidziano, że zadania te należą do właściwości zarządu. Wówczas członkowie zarządu nie mogą być zatrudnieni przez LGD na stanowisku związanym ze świadczeniem doradztwa na rzecz podmiotów ubiegających się o wsparcie, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013.

być równocześnie członkiem organu kontroli wewnętrznej LGD, zarządu LGD lub pracownikiem LGD.

Członkowie rady:

- będący osobami fizycznymi – uczestniczą w jej pracach, w tym biorą udział w głosowaniu nad jej uchwałami osobiście;
- będący osobami prawnymi – uczestniczą w jej pracach przez organ uprawniony do reprezentowania tej osoby prawnej albo pełnomocnika umocowanego do uczestniczenia w jej pracach. Udzielenie dalszego pełnomocnictwa do uczestniczenia w pracach rady jest niedopuszczalne.

Zarząd LGD sprawuje nadzór nad każdą radą, którą LGD posiada.

Zarząd LGD w ramach nadzoru, o którym mowa wyżej, ma prawo:

- 1) żądać dostarczenia przez radę, w wyznaczonym terminie, odpisów uchwał w sprawie wyboru operacji;
- 2) żądać od rady niezbędnych wyjaśnień;
- 3) składać wnioski o odwołanie członka rady do walnego zebrania członków LGD;
- 4) uchylić uchwałę rady niezgodną z aktami wewnętrznymi dotyczącymi działalności LGD.

7.2 Zadania LGD

Do minimalnych zadań LGD należą:

1. rozwijanie zdolności podmiotów lokalnych do opracowywania i wdrażania projektów, w tym rozwijania ich zdolności zarządzania projektami;
 - w ramach tego zadania LGD zobowiązana będzie do przygotowania planu komunikacyjnego określającego m.in. metody współpracy ze społecznością lokalną, wskazanie konkretnych grup docelowych, cele i efekty oraz powiązanie z celami i wskaźnikami LSR,
2. opracowanie niedyskryminującej i przejrzystej procedury wyboru oraz obiektywnych kryteriów wyboru projektów, które pozwalają uniknąć konfliktów interesów, gwarantują, że co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi i umożliwiają wybór w drodze procedury pisemnej;
 - w ramach tego zadania propozycja kryteriów wyboru projektów opracowana przez LGD będzie przedmiotem oceny w ramach wyboru LSR.
3. zapewnianie spójności ze strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność podczas wyboru projektów poprzez uszeregowanie tych projektów w zależności od ich wkładu w realizację celów i strategii;
4. opracowanie i publikowanie naborów projektów lub ciągłej procedury składania projektów, w tym określanie kryteriów wyboru;
 - w zakresie zadania LGD jest zobowiązana przestrzegać przepisów właściwych dla poszczególnych funduszy oraz organizuje oddzielne nabory projektów dla poszczególnych funduszy realizujących LSR zgodnie z właściwymi przepisami.
5. przyjmowanie i dokonywanie oceny projektów;
6. wybór projektów i ustalanie kwoty wsparcia oraz w stosownych przypadkach, przedkładanie wniosków do podmiotu odpowiedzialnego za ostateczną weryfikację kwalifikowalności przed ich zatwierdzeniem;

- w ramach zadania większość czynności zmierzających do ustalenia czy należna jest pomoc przewiduje się jako zadanie LGD, tj.:
 - ocenę:
 - zgodności projektów z LSR (polegającą na zweryfikowaniu, czy dany projekt realizuje wskazany cel oraz czy i w jakim stopniu wpływa na osiągnięcie założonych w ramach LSR wskaźników) oraz według kryteriów oceny projektów,
 - zasadności projektów (pod kątem zakresu i planowanego budżetu), w tym ustalenie kwoty wsparcia,
 - podjęcie decyzji o wyborze projektów, w tym odmowa wyboru projektów, które:
 - nie są zgodne z LSR,
 - nie otrzymały wystarczającej ilości punktów w ramach oceny zgodnie z kryteriami oceny projektów,
 - przekazanie do zarządu województwa, we wszystkich przypadkach (oprócz mikro-projektów w ramach projektów grantowych), do ostatecznej weryfikacji kwalifikowalności i poprawności ustalonego wsparcia (m.in. pod kątem zgodności z programem, występowania pomocy publicznej, zasad dla projektów generujących dochód, kwalifikowalności VAT, etc.) jedynie projektów wybranych do dofinansowania w ramach LSR.
- 7. monitorowanie wdrażania strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność i projektów będących przedmiotem wsparcia oraz przeprowadzanie szczegółowych działań ewaluacyjnych związanych z tą strategią.

8 Warunki realizacji RLKS

8.1 Wsparcie przygotowawcze oraz kosztów bieżących i animacji

Tworzenie się nowych i wsparcie istniejących struktur LGD będzie wspomagane finansowo. W ramach tego wsparcia można wydzielić wsparcie przygotowawcze oraz wsparcie kosztów bieżących i animacji.

Wsparcie przygotowawcze

Wsparcie przygotowawcze skierowane jest na pokrycie kosztów dotyczących zawiązywania i wzmocnienia partnerstwa oraz na opracowanie LSR. W celu uproszczenia rozliczania dla beneficjentów, koszty związane ze wsparciem przygotowawczym na opracowanie jednej LSR zostaną udzielone z jednego funduszu. Zgodnie z tym, źródłem finansowania będzie:

- dla LSR na obszarach wiejskich – EFRROW w ramach PROW;
- dla LSR w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców – EFS w ramach RPO WK-P.

Udzielenie wsparcia przygotowawczego odbędzie się w drodze konkursu, w ramach którego potencjalni beneficjenci będą wnioskować o udzielenie im takiego wsparcia. W województwie kujawsko-pomorskim ogłoszone zostaną dwa konkursy na wsparcie przygotowawcze – po jednym dla każdego z ww. obszarów. Organem odpowiedzialnym za ogłoszenie konkursów będzie Zarząd Województwa.

LGD wiejskie

Starając się o udzielenie wsparcia przygotowawczego każdy beneficjent będzie musiał spełnić określone warunki. W przypadku wsparcia udzielanego w ramach PROW będzie ono udzielane zgodnie z warunkami określonymi w *Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie przygotowawcze” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz.U. 2015, poz. 851)*.

LGD miejskie

W przypadku zaś wsparcia udzielanego w ramach RPO WK-P beneficjent będzie musiał spełnić następujące warunki:

1. przedstawić:
 - opis obszaru planowanego do objęcia LSR, w tym opis spójności tego obszaru;
 - plan włączenia społeczności lokalnej w przygotowanie LSR.
2. wśród członków lub podmiotów, które zobowiązały się do współpracy musi znajdować się co najmniej po jednym przedstawicielu władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców (art. 32, ust. 2 lit b) rozporządzenia nr 1303/2013), z każdej dzielnicy/osiedla, których obszar planowany jest do objęcia LSR.

Plan włączenia społeczności lokalnej powinien zakładać co najmniej:

1. prowadzenie strony internetowej na potrzeby przygotowania LSR,
2. zapewnienie ze strony podmiotu planującego realizować LSR, racjonalnego czasowo dostępu do pracowników dla mieszkańców w zakresie informacji dotyczących przygotowania LSR,
3. przygotowanie LSR z udziałem lokalnej społeczności, w tym przeprowadzenie konsultacji społecznych obejmujących zorganizowanie co najmniej jednego spotkania na obszarze każdej z dzielnic/osiedli planowanych do objęcia LSR, poświęconego w szczególności analizie potrzeb i potencjału obszaru w zakresie rozwoju, analizie słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń, a także celów LSR.

Wsparcie przygotowawcze zostanie udzielane w formie ryczałtu.

Szczegółowe zasady konkursu zostaną określone w regulaminie konkursu na wsparcie przygotowawcze.

Koszty bieżące i animacji

Koszty te ponoszone będą na umożliwienie LGD właściwego zarządzania i realizacji LSR. Do kosztów bieżących i animacji możemy zaliczyć m.in. koszty:

- administracyjne LGD, w tym koszty personelu;
- szkolenia;
- związane z kształtowaniem wizerunku;
- finansowe;
- związane z tworzeniem sieci kontaktów;
- związane z monitorowaniem i ewaluacją LSR;
- niezbędne do prowadzenia procesu aktywizacji.

8.2 Lokalna Strategia Rozwoju

LSR stanowi podstawę do realizacji instrumentu RLKS. Jest wyznacznikiem przyjętych przez LGD kierunków planowanych działań przyczyniających się do realizacji celów LSR, a określonych w wyniku przeprowadzonej analizy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz na podstawie wniosków płynących od mieszkańców danego obszaru podczas powstawania LSR oraz z uwzględnieniem założeń SRW i RPO WK-P.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 1303/2013 oraz ustawy RLKS, lokalna strategia rozwoju musi zawierać przynajmniej następujące elementy:

- określenie obszaru i ludności objętych strategią;
- analizę potrzeb i potencjału obszaru w zakresie rozwoju, w tym analizę mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń;
- opis strategii i jej celów, opis zintegrowanego i innowacyjnego charakteru strategii oraz hierarchię celów, w tym wartości docelowe dotyczące produktów lub rezultatów. W odniesieniu do rezultatów wartości docelowe mogą być ujęte ilościowo lub jakościowo. Strategia jest spójna z odpowiednimi programami wszystkich właściwych zaangażowanych EFSI;
- opis procesu zaangażowania społeczności w opracowanie strategii;
- plan działania wskazujący, w jaki sposób cele przekładają się na działania;
- plan komunikacji z lokalną społecznością;
- opis rozwiązań w zakresie zarządzania i monitorowania strategii wykazujący potencjał lokalnej grupy działania do realizacji strategii oraz opis szczegółowych rozwiązań dotyczących ewaluacji;
- plan finansowy strategii, w tym planowaną alokację każdego z właściwych EFSI.

Szczegółowe informacje dotyczące opracowania LSR zawiera *Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020*, przygotowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.⁸

Do LSR nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649 oraz z 2015 r. poz. 349).

8.3 Lokalna Strategia Rozwoju a SRW, RPO WK-P, strategie ORSG/OSI/ZIT i programy rewitalizacji

LSR a SRW

Na etapie oceny LSR, badana będzie jej zgodność i korzystny wpływ na realizację *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020*. Niezbędnym jest zatem, aby LSR wpisywał się we wskazane w SRW cele strategiczne i kierunki działań. W szczególności ważne są priorytety: nowoczesne społeczeństwo oraz modernizacja przestrzeni wsi i miast. Największe bowiem znaczenie przy realizacji

⁸ *Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020*. Materiał zredagowany w Departamencie Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie wyników prac Zespołu Roboczego ds. Opracowania Zakresu Lokalnych Strategii Rozwoju przy Grupie tematycznej ds. Podejścia Leader, Wydanie II uzupełnione i zaktualizowane, Warszawa 2015

przedsięwzięć wskazanych w LSR będzie miała aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym.

W związku z tym partnerzy lokalni powinni planować do realizacji takie przedsięwzięcia, które przyczynią się do osiągania celów istotnych dla poprawy sytuacji społecznej i gospodarczej w aspekcie zarówno lokalnym, jak i w odniesieniu do całego województwa (działania w ramach LSR muszą wspierać realizację SRW poprzez wykazanie wpływu LSR na osiąganie efektów, o których mowa w podrozdziale 3.1, w tym poprzez wskazanie wskaźników SRW, o których mowa w podrozdziale 3.3).

LSR a RPO WK-P

Prowadzona będzie także ocena wpływu LSR na wskaźniki realizacji RPO WK-P (działania w ramach LSR muszą wspierać poprawę wskaźników RPO WK-P – patrz podrozdział 4.3). LSR musi być zgodna z RPO. Pozwoli to na bardziej efektywne i celowe wykorzystanie środków UE.

LSR a strategia ORSG/OSI/ZIT

W ramach każdego z czterech poziomów polityki terytorialnej województwa, partnerzy wyrażający wolę współpracy na danym poziomie zobligowani są do przygotowania strategii.

Na etapie oceny LSR (poziom lokalny) weryfikowane będzie czy działania podejmowane przez Lokalne Grupy Działania (czwarty poziom polityki terytorialnej) są zintegrowane (uzupełniają się, wzmacniają wzajemnie; nie mogą być sprzeczne) z efektami działań zaplanowanych w strategiach pozostałych poziomów polityki terytorialnej (w zależności od tego która strategia pozostałych poziomów polityki terytorialnej obejmuje obszar danej LSR).⁹

LSR a PROGRAM REWITALIZACJI

Odnowa społeczno-gospodarcza w ramach osi 7 RPO WK-P (EFRR) polegać będzie na rewitalizacji miejscowości wiejskich. Działania te muszą mieć charakter kompleksowy i wynikać z krajowych, regionalnych i gminnych/lokalnych programów/planów dotyczących rewitalizacji lub dokumentów im równoważnych. W związku z tym, w ramach LSR dla LGD wiejskich realizowane będą wyłącznie przedsięwzięcia wynikające z gminnych/lokalnych programów rewitalizacji.

W odniesieniu do obszarów wiejskich działania podejmowane w ramach PI 9d będą musiały być komplementarne zarówno z działaniami realizowanymi z EFS, jak i z działaniami realizowanymi PROW 2014-2020 w ramach odnowy i rozwoju wsi. Z działań rewitalizacyjnych odpowiadających swym zakresem osi 7 RPO WK-P wyłączone będą miasta, w których tego rodzaju działania realizowane będą w ramach Osi priorytetowej 6.

W województwie kujawsko-pomorskim przyjęto możliwość realizacji RLKS również w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców. Wsparcie powinno koncentrować się w tym przypadku na zdegradowanych obszarach miejskich poprzez realizację tzw. projektów „miękkich”, działań służących poprawie spójności społecznej. Przedsięwzięcia realizowane przy udziale środków RPOWK-P 2014-2020 w ramach instrumentu RLKS na obszarach miejskich, w odróżnieniu do obszarów wiejskich będą mogły uzyskać wsparcie wyłącznie z EFS w ramach Osi priorytetowej 11 (w przypadku obszarów wiejskich wsparcie w ramach

⁹ Jeżeli obszar realizacji LSR znajduje się na dwóch obszarach np. ORSG to badana będzie zgodność z odpowiednimi dwoma strategiami ORSG.

instrumentu RLKS będzie możliwe zarówno ze środków EFRR w ramach Osi priorytetowej 7, jak i ze środków EFS w ramach Osi priorytetowej 11).

8.4 Wybór LSR

Konkursy i kryteria

Wyboru LSR dokonuje się na wniosek LGD w ramach konkursu ogłoszonego przez zarząd województwa. Konkursy zostaną ogłoszone w odniesieniu do LSR planowanych do realizacji na obszarach wiejskich oraz LSR planowanych do realizacji na obszarach miejskich.

Ogłoszenie konkursu na wybór LSR nastąpi w terminie ustalonym przez Zarząd Województwa w uzgodnieniu z MRiRW, a ocena LSR zostanie dokonana w oparciu o kryteria wyboru przygotowane przez MRiRW w uzgodnieniu z Zarządem Województwa.

Ocena formalna

Złożone w ramach konkursu lokalne strategie rozwoju w pierwszej kolejności poddawane są ocenie formalnej według poszczególnych podanych w ogłoszeniu kryteriów. Niespełnienie kryteriów formalnych skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

Warunki udziału w konkursie

Po weryfikacji kryteriów formalnych LSR oceniana jest pod kątem spełniania warunków udziału w konkursie. Wniosek musi być złożony w terminie i miejscu wskazanym w ogłoszeniu a dołączona do niego LSR musi spełniać wymagania redakcyjno-edytorskie. Do konkursu mogą przystąpić wyłącznie stowarzyszenia posiadające osobowość prawną, których siedziba znajduje się w miejscowości położonej w województwie, którego obszar jest objęty LSR, a w przypadku gdy LSR obejmuje obszar więcej niż jednego województwa – w miejscowości położonej w jednym z tych województw.

Wszystkie gminy, których obszar objęty jest LSR, muszą być członkami wnioskodawcy i nie mogą być członkami innych lokalnych grup działania, które ubiegają się o wybór LSR albo których strategia została wybrana (wyjątek - realizacja LSR wyłącznie ze środków pochodzących z EFMR). Obszar objęty LSR musi składać się co najmniej z dwóch gmin z wyłączeniem miast zamieszkałych przez więcej niż 20 tys. mieszkańców w przypadku lokalnej strategii rozwoju współfinansowanej ze środków EFRROW, wyłącznie z miasta lub części miasta w przypadku lokalnej strategii rozwoju współfinansowanej wyłącznie ze środków EFS lub EFRR oraz co najmniej z dwóch gmin w pozostałych przypadkach. Liczba ludności zamieszkująca obszar objęty LSR nie może przekraczać 150 tys. oraz nie może być mniejsza niż:

- 30 tys. (nie licząc mieszkańców miast zamieszkałych przez więcej niż 20 tys. mieszkańców) w przypadku LSR współfinansowanej ze środków EFRROW,
- 20 tys. w przypadku LSR współfinansowanej wyłącznie ze środków EFS lub EFRR,
- 30 tys. w pozostałych przypadkach.

Do warunków udziału w konkursie należy również konieczność wykazania powiązania celów strategii z celami rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz strategicznymi dokumentami województwa. Złożona wraz z wnioskiem LSR może być jedyną LSR złożoną przez jedno stowarzyszenie. Ponadto kwoty wsparcia finansowego założone w budżecie LSR nie mogą przekraczać kwot na LSR określonych w załączniku „Sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR”.

W przypadku stowarzyszeń, których LSR ma być współfinansowana ze środków **EFROW**, mogą wziąć udział w konkursie pod warunkiem spełnienia dodatkowo poniższych warunków:

- LSR zawiera wskazanie grup defaworyzowanych (w szczególności w kontekście dostępu do rynku pracy), które uzyskają wsparcie w jej ramach oraz opis stosowanego podejścia do każdej z tych grup;
- 50% budżetu LSR przeznaczonego na realizację poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 przeznaczone jest na przedsięwzięcia związane z tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy.

Stowarzyszenia, których LSR ma być współfinansowana ze środków **EFMR** mogą wziąć udział w konkursie pod warunkiem spełnienia dodatkowo poniższych warunków:

- na obszarze objętym LSR, której realizacja ma być współfinansowana ze środków EFSI, w tym EFMR liczba osób zatrudnionych w sektorze rybackim wynosi co najmniej 50 osób i wartość produkcji mierzona w przychodach z działalności rybackiej wynosi co najmniej 1 300 000 PLN;
- na obszarze objętym LSR, której realizacja ma być współfinansowana wyłącznie ze środków pochodzących z EFMR liczba osób zatrudnionych w sektorze rybackim wynosi co najmniej 70 osób i wartość produkcji mierzona w przychodach z działalności rybackiej wynosi co najmniej 2 600 000 PLN;
- w organie decyzyjnym sektor rybacki posiada nie mniej niż 30% ogólnej liczby głosów;
- co najmniej 50% wskaźników planowanych do osiągnięcia ze środków EFMR związane jest z tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy.

Ponadto LSR powinna zawierać informację o przeprowadzeniu analizy pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i jej wynikach a w przypadku, gdy LSR wymagać będzie przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, do LSR powinno być załączone pisemne podsumowanie zawierające informacje, o których mowa w art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.).

Do obowiązku LGD należy dostarczenie wraz z wnioskiem o wybór odpowiednich dokumentów, do których należą:

- LSR;
- statut wnioskodawcy;
- dane wszystkich członków organu decyzyjnego wnioskodawcy
- pełnomocnictwo (o ile dotyczy);
- uchwały rad gmin o przystąpieniu do wnioskodawcy;
- informacja nt. grup defaworyzowanych, które uzyskają wsparcie w jej ramach wraz z opisem planowanego wsparcia;
- potwierdzenie spełnienia przez wnioskodawcę warunku o którym mowa w art. 3 ust. 2 pkt 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, w przypadku wnioskodawcy, którego LSR ma być współfinansowana w całości lub części z Europejskiego Funduszu

Morskiego i Rybackiego (spójny obszar charakteryzujący się wysokim stopniem zatrudnienia w sektorze rybołówstwa);

- plany szkoleń dla członków organu decyzyjnego i pracowników biura wnioskodawcy;
- informacja nt. wiedzy i doświadczenia pracowników biura wnioskodawcy istotnych dla wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych;
- informacja nt. doświadczenia LGD lub podmiotu wchodzącego w skład LGD ;
- regulamin pracy Biura LGD;
- opisy stanowisk precyzujące podział obowiązków i zakres odpowiedzialności pracowników biura wnioskodawcy;
- procedury wyboru i oceny operacji oraz kryteria wyboru operacji.

Jeżeli wniosek o wybór zawiera braki lub oczywiste omyłki Samorząd Województwa wzywa wnioskodawcę do usunięcia tych braków w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania. Nie usunięcie braków w terminie skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

Komisja

Wybór LSR do ich realizacji przez LGD będzie dokonywany przez komisję, powołaną przez zarząd województwa.

W uchwale powołującej komisję określone zostaną w szczególności: liczba członków, skład oraz regulamin działania komisji. W skład komisji wchodzi eksperci i przedstawiciele zarządu województwa. Eksperti, którzy będą stanowić co najmniej 1/3 składu) powoływani zostaną zgodnie z kryteriami wskazanymi w podawanym do publicznej wiadomości ogłoszeniu.

Funkcje przewodniczącego pełni przedstawiciel zarządu województwa. Uchwały komisji zapadają zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy składu komisji.¹⁰ Obsługę komisji zapewnia zarząd województwa.

Na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, ministra właściwego do spraw rozwoju wsi lub ministra właściwego do spraw rybołówstwa zarząd województwa powołuje w skład komisji nie więcej niż po dwóch przedstawicieli wskazanych przez każdego z ministrów.

W skład powoływanych do oceny poszczególnych strategii zespołów oceniających wejdzie przynajmniej jeden ekspert. Zespoły oceniające będą sprawdzały czy dana LSR spełnia kryteria wyboru, które są jednolite dla wszystkich lokalnych grup działania. Każde z kryteriów opatrzone będzie odpowiednią wagą punktową. Minimalna liczba punktów wynosi 144 i stanowi 60% maksymalnej liczby punktów. Po dokonaniu oceny kryteriów komisja sporządzi listę ocenionych LSR według kolejności wynikającej z liczby uzyskanych punktów i zamieści ją na stronie internetowej. Komisja w sprawie każdej ocenionej LSR podejmie uchwałę, decydując zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy składu komisji.

W przypadku przyznania przez członków zespołów oceniających różnej ilości punktów za spełnianie danego kryterium o ilości punktów zdecyduje głosowanie komisji. W razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego. Uchwały komisji będą zawierały informacje dotyczące m.in. liczby uzyskanych punktów, zmian, jakie będzie należało wprowadzić

¹⁰ W przypadku równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego.

w wybranej warunkowo LSR, uzasadnienie dokonanej oceny, wskazanie funduszu wiodącego, w sytuacji gdy realizacja LSR ma być współfinansowana ze środków więcej niż jednego EFSI.

W przypadku LSR przewidzianej do współfinansowania ze środków więcej niż jednego EFSI, wyboru dokonuje się, jeżeli przynajmniej w ramach jednego funduszu dostępne są środki finansowe, przy czym jeżeli środki finansowe dostępne są jedynie w ramach EFMR, LSR musi spełniać warunki współfinansowania ze środków tego funduszu.

Umowa ramowa

Niezwłocznie po dokonaniu wyboru LSR zarząd województwa zatwierdza LSR, zawierając z LGD, która będzie realizowała tę LSR, umowę ramową.

Umowa ramowa zawierana jest pod rygorem nieważności na formularzu opracowanym przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi oraz ministra właściwego do spraw rybołówstwa i zawiera określenie m.in.

- wysokości środków na realizację LSR z podziałem na EFSI,
- wysokości środków na funkcjonowanie LGD,
- zasad monitorowania i kontroli realizacji LSR,
- harmonogramu naborów wniosków,
- terminu i miejsca realizacji LSR,
- zasad realizacji LSR.

Załącznikiem do umowy ramowej jest wybrana LSR.

Umowa ramowa może być zawierana warunkowo, jeżeli LSR otrzymała minimalną ilość punktów, ale nie otrzymała wymaganego do wyboru minimum punktowego dla któregośkolwiek z następujących kryteriów:

- wiedza i doświadczenie osób zaangażowanych w opracowanie i realizację LSR oraz standardy wiedzy i kompetencji określone dla LGD;
- zasady wyboru operacji;
- jakość i spójność wewnętrzną diagnozy oraz analizy SWOT;
- adekwatność celów i przedsięwzięć do diagnozy i wniosków z konsultacji LSR ze społecznością lokalną oraz adekwatność wskaźników do celów i przedsięwzięć określonych w LSR;
- poprawność metodologiczną określenia wskaźników realizacji LSR;
- monitoring i ewaluacja.

Warunkiem zawarcia umowy ramowej jest wówczas wprowadzenie w terminie 30 dni od dnia jej zawarcia zmian pozwalających na osiągnięcie minimum punktowego dla każdego z wyżej wymienionych kryteriów.

8.5 System realizacji RLKS

Zarząd Województwa, za pośrednictwem komórki organizacyjnej powołanej do wdrażania RLKS (posiadającej odpowiednie kompetencje i doświadczenie), będzie się zajmować:

- podpisaniem umowy z LGD na realizację LSR (tzw. umowa ramowa);

- weryfikacją konkursów organizowanych przez LGD;
- ostateczną weryfikacją kwalifikowalności projektów (oprócz mikro-projektów realizowanych w ramach projektu parasolowego LGD), w tym zgodności z przepisami o pomocy publicznej;
- podpisywaniem umów o przyznanie pomocy i rozliczenie projektów beneficjentów, z wyjątkiem projektów parasolowych;
- kontrolą i monitorowaniem realizacji LSR i działalności LGD;
- nadzorem nad realizacją LSR i działalnością LGD, w tym przestrzeganiem zasady unikania konfliktu interesów w LGD.

9 Ramy finansowe LSR

W warunkach województwa kujawsko-pomorskiego w przypadku LGD „wiejskich” LSR mogą być wielofunduszowe, co oznacza, że dana LSR finansowana może być w ramach więcej niż jednego funduszu. Tak więc LSR może być finansowana z EFRROW w ramach PROW (fundusz obligatoryjny) oraz EFRR i EFS w ramach RPO WK-P, a także EFMR w ramach PO RYBY. O wyborze, w ramach ilu funduszy będzie realizowana LSR, decyduje LGD. Należy zaznaczyć, że przypadek ten dotyczy LGD „wiejskich”.

W przypadku LGD „miejskich” strategie będą zawsze jednofunduszowe, finansowane z EFS w ramach RPO WK-P, ponieważ tylko ten program umożliwi realizację RLKS na obszarze miast powyżej 20 tys. mieszkańców i tylko w zakresie finansowanym z EFS.

„Jednofunduszowość” projektów oznacza z kolei, że dany projekt/operacja może być finansowany wyłącznie w ramach jednego z określonych w LSR funduszy. W praktyce oznacza to, że dany zakres projektu musi być zgodny z zakresem wsparcia danej jednej osi/priorytetu/działania, w ramach której ubiega się o wsparcie i jest ona jedynym wnioskowanym źródłem wsparcia. Nie oznacza to, że nie mogą być realizowane projekty powiązane ze sobą i wzajemnie siebie uzupełniające, gdzie każdy będzie zrealizowany w ramach innego z funduszy. Co więcej, tego rodzaju komplementarne i całościowe spojrzenie na planowane przedsięwzięcia jest nawet wskazane.

W celu zapewnienia, że wsparcie z PROW 2014-2020 oraz RPO WK-P będzie wystarczające dla osiągnięcia celów określonych w LSR, wyznaczona zostanie podstawowa kwota przypadająca na każdą wybraną LSR (zarówno na realizację operacji w ramach LSR jak i wsparcie kosztów bieżących i aktywizacji). Dla zapewnienia dostatecznego zróżnicowania budżetu w zależności od liczby ludności i innych wskaźników charakteryzujących dany obszar objęty LSR, kwota podstawowa będzie zwiększana. Po dokonaniu oceny LSR, ostateczny budżet będzie ustalony z uwzględnieniem otrzymanej liczby punktów.

Wsparcie przygotowawcze EFRROW

1. Wsparcie przygotowawcze w ramach PROW 2014-2020 przewidziane zostanie dla beneficjentów w liczbie 105% planowanej liczby LGD w ramach Programu.
2. Pomoc będzie miała formę płatności ryczałtowej (premier). Warunkiem wypłaty ostatniej raty pomocy jest złożenie projektu LSR wraz z ostatnim wnioskiem o płatność.
3. Wsparcie nie może być łączone ze wsparciem przygotowawczym w ramach innych programów współfinansowanych ze środków funduszy EFSI.

4. Koszty kwalifikowane:
 - administracyjne, w tym osobowe;
 - działań szkoleniowych przygotowujących lokalnych partnerów do opracowania i wdrażania LSR;
 - związane z opracowaniem LSR, w tym koszty badań, analiz, opracowań i prowadzenia konsultacji ze społecznościami lokalnymi wspierających przygotowanie LSR oraz koszty doradztwa;
 - nawiązywania i pogłębiania współpracy z innymi obszarami wiejskimi, w tym czynności przygotowawcze w stosunku do projektów współpracy
5. Pomoc może być przyznana wnioskodawcy, jeżeli:
 - obszar objęty jego działalnością, na którym realizowana ma być LSR, jest obszarem wiejskim lub zawiera obszar wiejski;
 - obszar wiejski stanowiący lub zawierający się w obszarze objętym działalnością wnioskodawcy, na którym realizowana ma być LSR, składa się z obszaru przynajmniej 2 gmin i zamieszkiwany jest przez nie mniej niż 30 000 i nie więcej niż 150 000 mieszkańców;
 - członkami (partnerami) wnioskodawcy jest przynajmniej po jednym przedstawicielu z każdego sektora (społecznego, gospodarczego i publicznego) z każdej gminy, której obszar zaliczany jest do obszaru wiejskiego, stanowiącego lub zawierającego się w obszarze objętym działalnością wnioskodawcy, na którym realizowana ma być LSR.

Wdrażanie projektów współpracy EFRROW

1. Projekty współpracy mogą dotyczyć współpracy między terytorialnej (pomiędzy LGD w ramach jednego województwa lub z różnych województw) lub międzynarodowej.
2. Pomoc ma formę refundacji.
3. Całkowity planowany koszt jednego projektu między terytorialnego wynosi minimum 50 000 zł.
4. Limit pomocy na LGD w okresie realizacji Programu: do 5% wsparcia kierowanego z PROW na daną LSR w ramach poddziałań. Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju oraz Wsparcie kosztów bieżących i aktywizacji.
5. Intensywność pomocy wynosi do 100% kosztów kwalifikowanych operacji.

Wsparcie kosztów bieżących i aktywizacji EFRROW

1. Pomoc ma formę dotacji, która w zależności od rodzaju kosztów oraz decyzji LGD może być przyjąć formę: zwrotu kosztów kwalifikowanych, płatności ryczałtowych lub finansowania ryczałtowego określonego przez zastosowanie wartości procentowej do jednej lub kilku kategorii kosztów.
2. Koszty kwalifikowane obejmują koszty:
 - administracyjne LGD, w tym koszty personelu;
 - szkolenia;
 - związane z kształtowaniem wizerunku;
 - finansowe;
 - związane z tworzeniem sieci kontaktów;
 - związane z monitorowaniem i ewaluacją LSR;
 - niezbędne do prowadzenia procesu aktywizacji.

3. Beneficjenci - LGD, których LSR zostały wybrane do realizacji i finansowania ze środków PROW.
4. Możliwość uzyskania wsparcia zapewniona jest dla wszystkich LGD, których LSR wspierane są ze środków EFRROW, zgodnie z decyzją o wyborze LSR. Wsparcie nie może dotyczyć kosztów zrefundowanych w ramach innych programów współfinansowanych ze środków funduszy EFSI.
5. Intensywność pomocy wynosi do 95% kosztów kwalifikowanych operacji. W przypadku, gdy w danym województwie w ramach innych programów współfinansowanych ze funduszy EFSI, przewiduje się niższy poziom intensywności pomocy, intensywność pomocy EFRROW będzie obniżona do tego poziomu.

Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju EFRROW

1. Pomoc ma formę refundacji. W przypadku operacji o charakterze szkoleniowym dopuszcza się stosowanie kosztów uproszczonych w formie płatności ryczałtowych lub finansowania ryczałtowego.
2. Pomoc nie może być przyznana przedsiębiorcy, który nie wykonuje działalności jako mikro-, małe lub średnie przedsiębiorstwo.
3. Beneficjentem może być LGD jedynie w przypadku „operacji własnych LGD” oraz „operacji parasolowych”.
4. W przypadku operacji dotyczących infrastruktury technicznej, w tym z zakresu gospodarki wodnej, ściekowej oraz budowy lub modernizacji dróg lokalnych, beneficjentami mogą być jedynie gminy i powiaty oraz ich związki lub jednostki organizacyjne.
5. Operacja w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej jest realizowana w miejscowościach zlokalizowanych poza aglomeracjami zdefiniowanymi w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych.
6. Operacja w zakresie infrastruktury drogowej umożliwia dostęp do obiektów istotnych z punktu widzenia społeczności lokalnej.
7. W przypadku wsparcia w zakresie rozwijania działalności gospodarczej, uzyskanie pomocy powyżej 25 000 zł wymaga utworzenia co najmniej jednego miejsca pracy. Warunek ten weryfikowany jest w odniesieniu do beneficjenta operacji (lub realizatora mikro projektu) biorąc pod uwagę łączną kwotę udzielonego wsparcia. W przypadku zakładania działalności gospodarczej zawsze wymagane jest utworzenie przynajmniej 1 miejsca pracy (w tym samo zatrudnienie).
8. Podmiotowi, który otrzymał pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej, pomoc na rozwój tej działalności może być przyznana nie wcześniej niż po upływie 2 lat od dnia przyznania tej pomocy.
9. W ramach działania LEADER jeden przedsiębiorca nie może uzyskać wsparcia zarówno na utworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego, jak i na tworzenie lub rozwój przedsiębiorczości w zakresie przetwórstwa.
10. Maksymalna kwota pomocy dla danego rodzaju operacji będzie ustalona przez LGD.
11. W przypadku operacji w zakresie infrastruktury technicznej limit pomocy wynosi 2 mln zł na beneficjenta w okresie realizacji Programu.
12. W przypadku operacji w zakresie innym niż infrastruktura techniczna, realizowanych przez jednostki sektora finansów publicznych limit pomocy wynosi 500 000 zł na miejscowość.
13. Pomoc udzielona jednostkom sektora finansów publicznych w ramach danej LSR nie może przekroczyć 50% możliwej do udzielenia pomocy w ramach ww. poddziałania, na tą LSR.

14. Maksymalna wysokość pomocy na utworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego wynosi 500 000 zł na beneficjenta w okresie realizacji Programu.
15. Limit pomocy na beneficjenta realizującego operacje w ramach LSR, innych niż jednostki sektora finansów publicznych wynosi 300 000 zł w okresie realizacji Programu, za wyjątkiem operacji polegającej na utworzeniu inkubatora przetwórstwa lokalnego.
16. Limit pomocy na odbiorcę realizującego „mikro projekt” w ramach operacji parasolowej będącego sformalizowaną grupą nieposiadającą osobowości prawnej wynosi 100 000 zł.
17. W przypadku operacji parasolowych całkowita wartość „mikro projektu” wynosi nie więcej niż 50 000 zł, a całkowita wartość operacji parasolowej – 400 000 zł.
18. W przypadku realizacji operacji w partnerstwie limit pomocy każdego z partnerów jest pomniejszany proporcjonalnie.
19. W przypadku operacji realizowanych poza operacją parasolową całkowita wartość operacji jest większa niż 50 000 zł.
20. Intensywność pomocy wynosi od 50% do 100%.
21. W przypadku działalności gospodarczej intensywność wsparcia nie może być wyższa niż 50%.
22. Pomoc przyznawana w związku z działalnością gospodarczą będzie miała charakter pomocy *de minimis*.

Proponowany podział środków RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego (EFRR i EFS) na realizację LSR na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2014-2020 (bez rezerwy wykonania)

Przyjęte założenia:

- EFS (rozwój lokalny kierowany przez społeczność PI9vi) - 33 800 126 €
 - EFRR (rozwój lokalny kierowany przez społeczność PI9d) - 37 382 853 €
(bez miast pow. 20 tys. mieszkańców - 926 033 mieszkańców)
- łącznie do wykorzystania **71 182 979 €**

Kwota na wsparcie przygotowawcze (dot. LGD w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców) – 250 tys. €

Maksymalna kwota na koszty bieżące i animacji (finansowanie z EFS) – 10 mln €

Pozostaje:

- 23 550 127,52 € - EFS (rozwój lokalny kierowany przez społeczność PI9vi) - (38,65%)
- 37 382 853,07 € - EFRR (rozwój lokalny kierowany przez społeczność PI9d) - (61,35%)
- 60 932 980,59 € - łącznie (na wdrażanie operacji w ramach LSR)

Wagi dla wskaźników przyjęte Stanowiskiem Zarządu z dnia 3 czerwca 2015 r. do wyliczenia wartości wsparcia na wdrażanie operacji w ramach LSR

miara	wpływ	waga
liczba ludności	stymulanta	60%
udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%)	stymulanta	15%
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	stymulanta	15%
podmioty gospodarki narodowej wpisane w do rejestru REGON na 10 tys. ludności	destymulanta (im wyższa liczba podmiotów, tym mniejsza wartość wskaźnika)	10%

Załącznik 1. Potrzeby i potencjały obszarów LGD w województwie kujawsko-pomorskim